

Dr. Ada Holcar Brunauer, Saša Kregar, dr. Leonida Novak
Zavod Republike Slovenije za šolstvo

POGOVOR Z UČENCI – ŽIVIMO ŠOLO PRIHODNOSTI

A Conversation with Students – The School of the Future

IZVLEČEK

Osemnajstega aprila 2019 je na Zavodu RS za šolstvo potekal pogovor z učenci in dijaki osmih osnovnih ter ene srednje šole o šoli prihodnosti, ki jo skupaj z učitelji gradijo v triletnem mednarodnem projektu *Erasmus+ Glas učenca – most do učenja*. Navdušuje jih pouk, pri katerem lahko sooblikujejo učni proces, gradijo partnerski odnos in prevzemajo odgovornost za svoje učenje. V pogovoru je sodelovala tudi **prof. Gabi Čačinovič Vogrinčič**, v članku pa so zajeti njeni odgovori na vprašanja, ki so ji jih samoiniciativno zastavili omenjeni učenci in dijaki.

Ključne besede: šola prihodnosti, odgovornost, sooblikovanje, učni proces

ABSTRACT

A conversation with students from eight primary schools and one secondary school took place on 18 April at the National Education Institute Slovenia about The School of the Future co-created with their teachers within the three-year international *Erasmus+ project Student Voice – the BRIDGE to Learning*. The students are inspired by classes where they can be co-creators of the learning process, where they can build partnerships and assume responsibility for their own learning. The article includes the answers given by Prof. Gabi Čačinovič Vogrinčič, who also participated in the conversation, to the questions posed by the students on their own initiative.

Keywords: school of the future, responsibility, co-creation, learning process

Dogodka se je udeležilo 48 učencev in dijakov iz OŠ Frana Albrehta Kamnik, OŠ Franceta Prešerna Črenšovci, OŠ Ivanjkovci, OŠ Zbora odposlancev Kočevje, OŠ Miklavž pri Ormožu, OŠ Poljčane ter Gimnazije in srednje šole Kočevje. Pogovor so moderirale: dr. Leonida Novak, Petra Založnik in Nives Markun Puhan.

Učenci in dijaki so spregovorili so o pouku, pri katerem jim učitelji omogočajo, da sooblikujejo učni proces, gradijo partnerski odnos in prevzemajo odgovornost za svoje učenje. Takšen pouk navdušuje tako učence in dijakke kot tudi njihove starše. Učitelji, ki so spremenili svoj način poučevanja, so spregovorili o pouku, pri katerem učenci gradijo kakovostno znanje, ki temelji na razumevanju in njihovih izkušnjah, ter o pouku, h kateremu učenci radi prihajajo. Z nami so bili tudi ravnatelji, ki učitelje podpirajo in tako skupaj z njimi ter učenci soustvarjajo šolo prihodnosti.

Na pogovor z učenci smo povabili tudi **prof. Gabi Čačinovič Vogrinčič**, ki se vse svoje življenje posveča

tej tematiki in išče poti, da bi bili učenci ne le slišani, ampak tudi upoštevani. Čeprav nismo načrtovali pogovora z njo, so se učenci samoiniciativno odločili, da ji na srečanju zastavijo nekaj vprašanj, ki jih povzemamo v nadaljevanju.

Vprašanje učencev: *Ali se po vašem mnenju danes nekateri starši preveč vtikajo v šolsko delo svojih otrok in delo učitelja ter hočejo imeti popoln nadzor nad vsem v zvezi s šolo?*

► **Odgovor prof. Čačinovič Vogrinčič:** Ja, tudi jaz mislim, da obstajajo straši, ki se preveč vtikajo v delo svojih otrok, učiteljev, šole in to ni prav. A to je posledica tega, da je šola prenesla velik, prevelik del odgovornosti iz šole v dom. V šolah se ne ponavlja, ne utrjuje učenja, učenje se ne soustvarja v šoli. Tako si starši, ki so poklicani, da kot laiki učijo svoje otroke, tudi jemljejo pravico, da določijo tako učenje kot ocene, da prevzemajo kontrolo. Ni dobro, res ne. Šola mora ostati v šoli, dom pa je mesto podpore in pomoči v življenju. Šola se mora vrniti v šolo, to pomeni, da učenec prav v šoli dobi vse, kar potrebuje: utrjevanje, razlago, podporo. Ko šola vstopi v dom in je tam središče učenja, se največja krivica zgodi vam, saj ne morete dobiti nujne izkušnje o tem, kako se učite, kakšne ovire imate, kaj potrebujete: vi otroci sami, z učiteljem, ki je vaš spoštljiv in odgovorni zaveznik.

Še ena krivica se zgodi revnim, tako ali drugače socialno izključenim otrokom, ki jim starši ne znajo pomagati, ki v šoli niso slišani, ne starši, ne otroci, in v šoli ne dobijo nujno potrebne podpore in pomoči.

Šola prihodnosti je šola, ki ostane v šoli, ki proces učenja in poučevanja soustvarja z učenci.

Vprašanje učencev: *Zakaj so naši učni načrti tako polni balasta? Zakaj v šoli ni časa za igro?*

► **Odgovor prof. Čačinovič Vogrinčič:** Zato ker ta svet potrebuje ljudi, ki nimajo časa zase. Ljudi, ki nimajo časa za igro. In takšne, ki niso ustvarjalni. In temu se moramo upreti. Mora priti do spoštovanja otroka. Do spoštovanja

njegove besede. Otrokovega časa. Otrokovega prispevka tej družbi. Otrokove edinstvenosti in posebnosti. Spoštovanja časa. Do spoštovanja otroštva.

Dogajajo se velike norosti – npr. v ZDA zdaj obstajajo projekti, v okviru katerih učijo odrasle, kako naj naučijo svoje otroke igrati se, ker se ti več ne igrajo. Ne igrajo se, ker jim odrasli več igranja ne varujejo in ne omogočijo kot dragoceno izkušnjo. Namesto, da bi znova varovali otroku čas za igro, bodo zdaj odrasli sami določali, kaj igra je?

To je bilo nekoč mnogo boljše. Ko so bili moji otroci še v šoli, so se ves dan igrali na dvorišču in šele proti večeru prišli domov. Pred našim blokom je bilo igrišče in sama sem jih opazovala iz devetega nadstropja. Pred blokom zdaj ni več igrišča, so samo avtomobili, otroci se vozijo na osem dejavnosti ... To je treba spremeniti in vi ste to danes dobro demonstrirali z igro paketa, v katero ste vključili učence.

Vprašanje učencev: *Kaj menite o številčnem ocenjevanju? Bi kaj spremenili?*

► **Odgovor prof. Čačinovič Vogrinčič:** Čemu služi ocena? Ocena pove, koliko znaš in ne kako dobro, kar vidim kot problem.

Pomembno je, da vrednotita znanje tako učitelj kot tudi učenec, da učenec vidi, kako napreduje, ima podporo in pomoč in se zna oceniti. Pomembno je, da ima učenec možnost izboljšati znanje in pridobiti boljšo oceno. Zato ne sme biti ocena tista, s katero učitelj gospodari nad učenci, jih z njo drži in kaznuje. Strokovnjake sem povprašala, zakaj so spet uvedli ocenjevanje v 3. razred. Odvrnili so, da zato, ker so to zahtevali starši, saj naj bi tako bolje vedeli, kaj njihovi otroci znajo. Pomembno pa je, da predvsem vi učenci veste, kaj znate in česa ne.

Vprašanje učencev: *Kaj bi vi spremenili glede ocenjevanja?*

► **Odgovor prof. Čačinovič Vogrinčič:** To vprašanje bi bilo treba zastaviti učiteljem, saj vemo, da mnogi ocenjujejo drugače. Poznam učitelje, ki redko ocenjujejo znanje učencev s testi, in takšne, ki tudi, denimo, ne uporabljajo delovnih zvezkov. Marsikaj je možno, le upati si moramo. Vsekakor so ocene smiselne, če učencu pomagajo, da več in bolje zna in pri tem lahko računa na učiteljevo pomoč.

Vprašanje učencev: *Kaj menite o učnih načrtih? Ali so preobsežni?*

► **Odgovor prof. Čačinovič Vogrinčič:** Mislim, da je v njih preveč balasta, pol preveč stvari (snovi). In to bi se takoj videlo, da je preveč, če bi se v šoli res utrjevalo znanje. Ampak se ne ... Učenci se učijo samo doma, učijo jih starši. In učitelj tega ne vidi ... Njegova glavna skrb je pridobiti končni izdelek/oceno.

Vprašanje učencev: *Kdaj sta nacionalno preverjanje znanja in matura smiselna?*

► **Odgovor prof. Čačinovič Vogrinčič:** Nacionalno preverjanje znanja ima smisel le takrat, ko služi vam, ko vi želite vedeti, kaj znate, in imate nekaj od tega. Trenutno sicer ni tako, a to bi bil njihov edini smisel.

Glede mature pa menim, da ne bi smela biti tako usodna in imeti tako velike teže. Dijaki bi morali imeti možnost izboljševanja svojega znanja. Veliko bolj smiselna bi bila, če bi vam dala kakovostno povratno informacijo o tem, kako dobri ste, in če bi vam odpirala poti in ne zapirala. Pred leti smo se v Cankarjevem domu zbrali profesorji z univerze moje generacije. Z nami je bil tudi pokojni profesor Pečjak, psiholog, profesor na oddelku za psihologijo Filozofske fakultete. Rekel nam je, da danes nihče izmed nas ne bi postal profesor, če bi za nas na koncu gimnazije veljalo točkovanje, ki ga imajo današnji gimnazijci. Namreč, ko sem sama zaključevala gimnazijo, smo lahko šli vsi študirat in prav vsi smo tudi zaključili univerzitetni študij. Vidite, to je ključnega pomena. Srednja šola ti ne sme zapreti vrat,

ampak jih mora odpreti. Celotni šolski sistem bi moral biti naravnano tako, da bi vas podpiral in ne izključeval.

Vprašanje učencev: *Ali mislite, da bi pouk moral biti krajši?*

► **Odgovor prof. Čačinovič Vogrinčič:** Ne nujno, bolj pomembno se mi zdi, da ga sestavljajo smiselne celote, v katerih se sliši glas vseh učencev. In da delo in učenje prekine gibanje, sprehod.

Vprašanje učencev: *Ali mislite, da bi morali uveljaviti tak način šolanja kot v skandinavskih državah (Finska, Norveška, Švedska), se pravi brez ocen, manj domačih nalog, npr., da se učenci ocenjujejo sami?*

► **Odgovor prof. Čačinovič Vogrinčič:** Šola brez ocen bi bila seveda možna. A ocene imajo smisel in so dobrodošle, če vam dajo informacijo o tem, kaj znate in česa še ne, da bi potem skupaj z učiteljem naredili prvi korak naprej, v več in novo znanje.

Meni se zdi pomembno sprejeti učiteljevo avtoriteto, da zna in zmore – skupaj z učenci in kot njihov spoštljiv in odgovoren zaveznik – podpreti učenca pri napredovanju.

Nisem naklonjena temu, da učenci ocenjujejo drug drugega. To ni dobra delitev dela in lahko, ne da bi hoteli, postane krivično, ker nimajo znanja za to.

Sem pa absolutno za to, da se ukinejo domače naloge ali vsaj spravijo na minimum, ena na teden morda. Prav z domačimi nalogami šola pride domov in obremeni starše nestrokovnjake, da prevzamejo naloge učitelja.

Vprašanje učencev: *Kaj menite o tem, da učitelji naredijo test za popravljanje še težji od prvega testa?*

► **Odgovor prof. Čačinovič Vogrinčič:** Mislim, da to ni prav in da tega učitelj, ki je spoštljiv in odgovoren zaveznik učenca, ne bi nikoli naredil. Pred drugim testom bi učitelj moral iti skozi vse napačne odgovore, z učenci prediskutirati nesporazume, povedati rešitve in jih tako pripraviti na nov test.

Vprašanje učencev: *Ali bi bilo v redu, če bi po vsaki obravnavani snovi dobili povratno informacijo, kako dobro znamo?*

► **Odgovor prof. Čačinovič Vogrinčič:** **Meni se zdi predlog odličen, odličen! Še enkrat potrjuje, kar sem slišala v pogovoru z vami: da se hočete učiti, hočete znati, a zato potrebujete podporo in pomoč, da se lahko naučite, da lahko znate. V miru, brez strahu. Bravo učenci!**

